

Pend-nâme-i Attâr'ın Türkçe Şerhlerinde Kadına Bakış Açısı ve Eril Dilin Tespiti

Sema Levent

 <https://orcid.org/0000-0003-0763-3903> | sema04_levent24@hotmail.com

Dr., Bağımsız Araştırmacı

Öz

Toplumsal hafızanın bilinçaltında saklanan, sansürlenmiş kadın imgesinin tanımını, karşıladığı manayı, hissettirdiğini, seyrini, değişimini ve dönüşümünü en iyi yansıtan aynalardan biri de edebiyat yazınıdır. Klasik Türk edebiyatının eşyaya, kadına, topluma bakışını gösteren türlerden biri olan pend-nâmelerde ideal toplum hayali kurulur ve bunun için bireyin yapması gerekenler sade ve anlaşılır bir üslupla anlatılır. Bu çalışmanın amacı Fars edebiyatının önemli eserlerinden biri olan Pend-nâme-i Attâr'a klasik Türk edebiyatı dönemi şârihleri tarafından yapılan şerhlerden hareketle kadına şâirin, şâirinin dolayısıyla toplumun bakış açısını tespit etmek, kadının toplumdaki yerini okumaya çalışmak ve söz konusu metinlerde kullanılan eril dili tespit etmektir. Feminist araştırmalar ve toplumsal cinsiyet çalışmaları 1970-1980'li yıllardan sonra gelişme gösterse de kadının toplumun annesi olması ve neslin onunla başladığı düşünülürse çok daha erken dönemlerde kaleme alınan metinlerde kadının izini sürmek mümkündür. Böylece kadının asırlardır süren hikayesinin gelişimini ve zamanla değişen bakış açısını takip etmek daha kolay olacaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada Türk edebiyatında 18. ve 19. yüzyılda kaleme alınan hacimce en geniş Pend-nâme-i Attâr şerhleri tercih edilmiştir. Kadınların sözkonusu olduğu kaynak beyitlere şâirlerin yaptığı şerhler belirlenerek niyet okuması yapılmıştır. Neticede bu şerhlerden hareketle yerilenin "kadınlar" değil "kötü ahlaklı kadınlar" olduğu anlaşılmıştır. Kötü ahlaklı kadınların erkekleri gaflete düşüren bu sebeple uzak durulması gereken varlıklar olduğu görüşünün ağırlık kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ağır eleştirilerin yapılma sebebinin de kadının erkek dolayısıyla toplum üzerindeki değiştirici ve dönüştürücü tesirinin yüksek olmasıdır. Kısacası kadın erkeğin zaafıdır ve ona karşı koyması sağlam bir irade gerektirmektedir. Bunun farkında olan eril zihniyet ona öğüt vererek aslında kendi nefesine hitap etmektedir. Böylece erkek ve kadının birbirini tamamlayan varlıklar olduğu birinin bozulmasıyla diğerkinin de bozulmasının kaçınılmaz olduğu gerçeği vurgulanmaktadır. Birkaç metinden hareketle genel kanaate varmak bilimsel olarak tatmin edici değildir. Bu sebeple tür olarak geniş bir yelpazeye sahip olan klasik Türk edebiyatının diğer metinleri de teker teker incelenerek varsa farklı bakış açıları tespit edilmelidir. Akabinde kadının dışlanması, yarım akıllı olarak kabul edilmesinin,

sürekli sahip çıkılması yönetilmesi gereken pasif bir varlık olarak telakki edilmesinin sebepleri daha somut ve realist gerekçelerle açıklanabilecektir.

Anahtar Kelimeler

Klasik Türk Edebiyatı, Attâr, Pend-nâme-i Attâr, Kadına Bakış Açısı, Şerhlerdeki Eril Dil.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan “Pend-nâme-i Attâr’ın Türkçe Şerhlerinde Kadına Bakış Açısı ve Eril Dilin Tespiti” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	19.07.2023
Kabul Tarihi	16.08.2023
Yayın Tarihi	16.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dil ve Dilbilim
Araştırma Alanı	Türk Dili ve Edebiyatı
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/429
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	13. Oturum - 28 Ağustos 2023 Pazartesi 17:00 - 18:10
Telif Hakkı	© 2023 Sema Levent. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Levent, Sema. “Pend-nâme-i Attâr’ın Türkçe Şerhlerinde Kadına Bakış Açısı ve Eril Dilin Tespiti”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 357-360. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

The Perspective on Women and the Identification of Masculine Language in the Turkish Commentaries of Pend-nâme-i Attâr

Sema Levent

 <https://orcid.org/0000-0003-0763-3903> | sema04_levent24@hotmail.com
Dr., Independent Researcher

Abstract

One of the mirrors that best reflects the definition, meaning, feeling, course, change, and transformation of the image of women, which is hidden and censored in the subconscious of social memory, is literary literature. In pend-nâmas, one of the genres that show the view of classical Turkish literature on things, women, and society, the ideal society is imagined, and what the individual should do for this is explained in a simple and understandable style. This study aims to determine the perspective of the poet, the commentator, and thus the society on women, to try to read the place of women in society and to identify the masculine language used in these texts based on the commentaries made by the commentators of the classical Turkish literature period on Pend-nâme-i Attâr, one of the essential works of Persian literature. Although feminist research and gender studies have developed since the 1970s-1980s, it is possible to trace women in texts written in much earlier periods, considering that women are the mothers of society and the generation begins with her. Thus, it will be easier to follow the development of the centuries-long story of women and the changing perspective over time. In this study, in which the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used, the largest Pend-nâme-i Attâr commentaries written in the 18th and 19th centuries in Turkish literature were preferred. The commentaries of the commentators on the source couplets in which women are in question were determined, and the intention was read. As a result, based on these commentaries, it was understood that it was not “women” but “women with bad morals” who were criticized. It has been concluded that the view that women with bad morals are beings who cause men to fall into heedlessness and, therefore, should be avoided has gained weight. The reason for the heavy criticism is that women have a high transformative and transformative effect on men and, thus, on society. In short, a woman is a man’s weakness, and resisting her requires a strong will. Being aware of this, the masculine mentality actually appeals to its own ego by giving her advice. This emphasizes the fact that men and women are complementary beings and that the degradation of one inevitably leads to the degradation of the other. It is scientifically unsatisfactory to draw general conclusions from a few texts. For this reason, other texts of classical Turkish literature, which has a wide range of genres, should be analyzed one by one, and different perspectives, if any, should be identified. Subsequently, the reasons for the exclusion of women, their being regarded as half-witted, and their being regarded as

passive being who must be constantly taken care of and managed will be explained with more concrete and realistic justifications.

Keywords

Classical Turkish Literature, Attâr, Pend-nâme-i Attâr, Perspective on Women, Masculine Language in Commentaries.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “The Perspective on Women and the Identification of Masculine Language in the Turkish Commentaries of Pend-nâme-i Attâr” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-19
Accepted	2023-08-16
Published	2023-08-16
Category	Art & Humanities, Language & Linguistics
Research Area	Turkish Language and Literature
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/429
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 13 - August 28, 2023, Monday 17:00 - 18:10
Copyright	© 2023 Sema Levent. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Levent, Sema. “The Perspective on Women and the Identification of Masculine Language in the Turkish Commentaries of Pend-nâme-i Attâr”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 357-360. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54